

dat geen slakjes. Maar ik ben dan ook niet geschokt, als hij zijnerzijds het maar een slakje noemt, wanneer een theologie, die de grondslagen van het calvinisme wegneemt, als gereformeerd wordt aangedien door een congres, dat leiding geven wil. Een kleinwoord wil mij hier evenmin uit de pen, als wanneer ik Dr W. A. v. Es zie strijden voor zijn meeningen inzake de bovengenoemde punten.

K. S.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Volksopvoeding.

Een van de moeilijkste vraagstukken waarmee de menschen van dezen tijd in aanraking komen is het vraagstuk van de volksopvoeding.

Wij bedoelen dat niet in dien zin alsof de Nederlandsche nalie in haar geheel zou moeten worden opgevoed. Tot op zekere hoogte is dat ook wel het geval. Verschillende maatregelen van de overheid kunnen daartoe dienstig zijn, maar daarover spreken wij thans niet.

Wanneer wij handelen over de volksopvoeding bedoelen wij daarmee dat ieder die naar buiten optreedt, in zijn eigen kring de menschen opvoedt in een bepaalde richting. Elke poging om op een of andere wijze de volksmeening te beïnvloeden is een poging tot volksopvoeding.

Maar nu ziet men menigmaal voorbij, dat deze volksopvoeding op tweeërlei wijze ter hand genomen wordt.

In de eerste plaats voedt men op door datgene wat men zegt en beweert en in de tweede plaats voedt men op door de manier waarop men zijn meening aandient en ten beste geeft.

Niet alleen datgene wat men beweert is van beteekenis, maar ook de manier waarop men de dingen zegt, de methode die men volgt bij zijn bewijsvoering is van niet geringe beteekenis.

Het is speciaal dat laatste punt dat, naar wij meenen, den laatsten tijd veel te weinig de aandacht heeft.

Wij zijn ten dezen in onze dagen aangeland in een sfeer, die niet anders dan een groot gevaar voor ons volksleven kan beteekenen.

Men mist helaas in allerlei wijze van optreden de paedagogische voorzichtigheid en de opvoedende wijsheid.

Op een paar punten willen wij wijzen.

Respect voor den tegenstander is een van de meest elementaire eischen bij het bestrijden van eens anders meening.

Reeds op logische gronden behoort dit respect aanwezig te zijn. Immers, indien men den tegenstander niet respecteert, hoe zou het dan mogelijk zijn dat men hem gaat bestrijden? De achtergrond van de bestrijding is immers altijd: achtting voor de meening van een tegenstander. Men moet gelooven dat de tegenstander eerlijk is in zijn overtuiging. Geloof men dat niet, heeft men geen reden om aan deze eerlijkheid te twifelen, dan is het beter dat men den kamp met den tegenstander niet aanbindt, of dat men hem als ridder in het strijdperk der geesten op korte, maar zakelijke wijze desavoueert.

Aangezien echter bij een ridderlijke bestrijding het geloof aan de eerbaarheid van de consciëntie van den tegenstander voorop staat is tweeërlei noodig.

In de eerste plaats moet de bestrijder trachten in te komen in de levenshouding van zijn tegenstander. Hij heeft de roeping een poging te doen om den ander te verstaan en te begrijpen. Niet enkel te begrijpen op logische wijze, om dan met even logische argumenten den tegenstander te lijf te gaan, maar ook te begrijpen op zulk een wijze, dat hij zichzelf tracht te verplaatsen in de levenshouding van dien ander. Geschiedt dat, dan is men in staat aan de tweede voorwaarde te voldoen.

De tweede eisch toch die gesteld wordt is, dat de volksopvoeders hebben te zorgen dat de lezers van hun artikelen het persoonlijk respect voor de aangevallen en bestreden menschen niet verliezen.

In onze kringen is het altijd aan het liberalisme in hooge mate kwalijk genomen dat het Dr. Kuyper bestreed op een wijze, die trachtte den eerbied voor zijn persoon te ondergraven. Bij een aanval op Dr. Colijn in later jaren greefde het ons anti-revolutionaire volk, dat men hem bestreed op een wijze die zijn persoon in discredit trachtte te brengen.

Het schijnt wel of men de laatste jaren ten dezen minder gevoelig wordt.

Zij die een roeping hebben ten opzichte van de volksopvoeding moeten echter, willen zij hun roeping verstaan, bedenken dat een strijd alleen dan nobel is, wanneer die gestreden wordt op zulk een wijze, dat de eerbaarheid van de consciëntie der tegenstanders en de integriteit van hun persoon boven alle verdenking staat.

Daarnaast is een ander, zeker niet minder ernstig gevaar te signaleren.

Onze tijd brengt mee dat ieder het recht meent te hebben over alles een oordeel te kunnen vellen. Daardoor wordt men zoo spoedig ook oordeelaar over het geweten van een ander. Dat is ernstig, maar niet daárop willen wij thans wijzen.

Even erg, en voor de ontwikkeling van het volksleven misschien nog erger, is het dat er op allerlei gebied allerlei autoriteiten ontstaan, die pogen een groep van menschen om zich heen te verzamelen, met geen andere bedoeling dan om eigen glorie en om eigen naam te dienen.

Een merkwaardig voorbeeld was wel de Duitse circusartiest en oplichter Witte. Dezen man gelukte het niet alleen om vijf dagen lang koning van Albanië te zijn, maar hij slaagde er zelfs in bij een Duitse presidentsverkiezing tienduizenden stemmen op zich te vereenigen. De man bezat maar één kwaliteit naast zijn vermogen om in een circus fratsen te maken op het slappe koord. Deze ééne kwaliteit was: een ongeëvenaarde brutaliteit.

Dergelijke menschen zijn er nu helaas veel. Wist Witte fratsen te maken, zij hebben de beschikking over een groot aantal fransen. En in betrekkelijk korten tijd krijgen zij een vrij groote groep van menschen achter zich.

Wij zien ze ook in ons land optreden, ook in christelijken kring. Menschen „die met zeer weinig houts op zeer veel waters drijven“.

Dat die menschen zooveel invloed kunnen krijgen is mede te wijten aan het feit, dat ons volk, ook ons anti-revolutionair en ons Gereformeerd volk, langzamerhand den invloed eener foute volksopvoeding heeft ondergaan.

De langzamerhand grooter wordende „algemeene ontwikkeling“ heeft van ieder een autoriteit gemaakt. Ieder meende alles te kunnen weten en alles te mogen weten. In een eeuw waarin de wereld van specialisten vol is, is de handige mensch die zich als specialist aandient en doet alsof hij alles weet en alles kan, de leider in de oogen van hen die zelf immers, naar eigen meening, over alles wel kunnen oordeelen.

Maar dat is de eenige oorzaak niet.

De eerbied voor de voorzichtige redeneeringen van den man die het weten kan, is de wereld uit. Dat is het groote gevaar voor ons volksleven.

Daarmee raken wij aan een ander punt. Een ernstig kwaad in ons volksleven is dit, dat er zooveel menschen zijn die meenen over alles te kunnen praten. Door toevallige omstandigheden zagen wij onlangs een lijst onderwerpen waarover iemand in één maand had geschreven. Deze onderwerpen luiden achtereenvolgens: „Volksleven in Tsjecho-Slowakije“; „Het economische gevaar van dezen tijd“; „De gouden standaard“; „Christendom en Kapitalisme“; „Over wijsteezuren“; „Over psychotechniek“; „Het leven van Anna van Buren, de vrouw van Prins Willem I“; „Vredesopgingen van den Volkenbond“; „Montessori- en Daltonstelsel“; „Infusiediertjes“; „Over krampen bij het zwemmen“.

De schrijver heeft een academischen titel. Maar ieder verstandig mensch begrijpt dat een man die in één maand over al deze onderwerpen schrijft, een misdadig begaat aan de volksopvoeding en aan het volksleven. Over een van deze onderwerpen althans had de schrijver dan ook de meest barre nonsens beweerd. Toen ik den moed had dit voorzichtig op te merken, antwoordde een lezer van een zijner artikelen mij: „Ja maar, het staat toch in een populair-wetenschappelijk tijdschrift“.

Dat is ook een gevaar onder de zon: menschen die zich als specialist op een zeker gebied aandienen en het niet zijn, of menschen die meenen dat zij over alles en nog wat vrijmoedig kunnen praten.

Er zijn onderwerpen waarover vakmenschen na jarenlange studie een voorzichtig en bescheiden oordeel vellen, maar waarover z.g. populaire schrijvers met groote vrijmoedigheid ongezoeten, maar helaas ook onbekoofd hun meening zeggen.

Nu is dat laatste altijd zoo geweest.

Maar het gevaar van dezen tijd is, dat de menschen niet meer zooals vroeger zeggen: „Hoe zou die man dat weten?“ of: „Met welk gezag zegt hij dat?“, maar dat men eenvoudig aanvaardt wat men leest. In den grond heeft de meerdere ontwikkeling de menscheid dommer gemaakt.

Tegenover principieele vastigheden staat men critischer, tegenover de uitlatingen van schijnbaar veelweters, die gewoonlijk ook betweters zijn, staat men ontvankelijker dan vroeger.

Dit alles hangt ook samen met het feit dat er in onzen tijd hoogstwaarschijnlijk te veel geschreven wordt. Te veel in dien zin, dat er een te groot aantal menschen is dat over een vaardige pen beschikt, menschen die goed etaleeren kunnen, maar van wien het omgekeerde geldt van wat men meestal in een etalage leest: „Wat U niet getaleerd vindt, vindt U binnen“.

Bij hen is het al te vaak: „Wat U in de etalage vindt, zijn alleen maar kistjes en verpakkingen; binnen vindt U niets“. Dat soms ook bij christenen deze houding schijnt voor te komen is des te droeviger, wijl men immers bij al het werk van de volksopvoeding het besef dient te hebben van den hoogen ernst van het werk dat men verricht. Wat eenmaal geschreven is beklift.

En de pers is een macht. Maar zij, die over deze macht beschikken, hebben de dure roeping zich verantwoordelijk te weten jegens den Heere hunnen God; zich verantwoordelijk te weten ook voor de belangen van het volk dat zij hebben te dienen.

Volksopvoeder te mogen zijn is een zeer groot voorrecht.

Maar volksopvoeder te mogen zijn geeft ook een geweldige verantwoordelijkheid.

J. W.

UIT DE HISTORIE

Het eeuwfeest der Afscheiding.

XII.

De God van leven en dood, de God en Vader van des menschen lot kwam tusschenbeiden. Nog eens stel ik de vraag: waarom geen uitvoering gegeven aan het aanvankelijk voornemen zich nogmaals te wenden tot den koning en nu ook tot de synodale commissie? De Cock had niet de gewoonte uit te stellen tot morgen wat hij heden kon doen. Thuis gekomen vond hij den toestand van zijn oudste dochtertje, dat ziek was, verergerd. Binnen een week stierf het! Gerust kan worden aangenomen dat dit wel de eerste reden was dat het voorgenomen schrijven of misschien wel de verzending daarvan achterwege bleef. Daarbij kwam dan in de tweede plaats het zooveel besproken bezoek van Scholte aan De Cock gebracht, dat wat door Reitsma-Lindeboom is genoemd: de apostolische reis van Scholte.

In deze kwalificatie van Scholte's bezoek ligt reeds een uitgesproken strekking. Deze aanduiding is niet juist. De reizen van den apostel zijn niet gemaakt als bij invallende gedachte. De apostel heeft maar niet de male op den schouder genomen en de staf in de hand, en is op reis getogen niet wetende waarheen, waarlangs en tot welke stad zijn pad hem zou voeren. Hij reisde niet als bij geval. Wel was dit het geval met deze reis van Scholte. Reeds sinds eenige maanden verlangde hij Ulrum gemeente te leeren kennen en eens in eigen persoon de beweging gade te slaan, die de aandacht zoo sterk trok van allen die het heil der kerk zochten en het welzijn van land en volk. De geschikte gelegenheid bood zich dra aan; zijn vriend en studiegenoot Simon van Velzen was beroepen te Drogeham in de woudstreek van Friesland en de begeerte bestond bij beiden dat Scholte hem zou bevestigen; daarna zou hij dan de reis een weinig verder voort kunnen zetten en doorreizen naar Ulrum. Tot deze bevestiging behoefden zij alleen maar de toestemming van den consulent, de inschikkelijkheid zijn heurt voor deze plichtigheid al te staan aan Scholte. De consulent was daarvoor niet genegen. Dat sprak bijzonder sterk. Scholte bleek een geteekende. Reeds in het Noorden en zelfs al in een achterhoek van Friesland's zandige woudstreken. De bevestiging en de reis zouden niet doorgaan! Zoo scheen het! De Heere had het anders gedacht. Hij grijpt in; Hij opent den weg. Scholte's zwager, de heer Brandt in Amsterdam, wordt ernstig ziek. Met Nijkerks geliefde predikant Callenbach is een afspraak gemaakt op Woensdag vijftien October een weekbeurt voor dien te vervullen. Nu Scholte toch op reis moet, grijpt hij deze gelegenheid aan, nu meteen door te reizen. Hij meldt van zijn voornemen niets aan De Cock. Voor dezen geheel onverwacht komt hij Donderdag negen October bij De Cock. De luiken gesloten, de gordijnen neergelaten. Er is rouw in de pastorie. Het dochterke is gestorven. Geen apostolische reis is ondernomen, maar God heeft een broeder, een vriend in den nood, op weg gezonden, om rouwdragenden te troosten en bijstand te bieden. Doch deze rouwdragenden over den dood van hun oudste dochterke, zijn evenzeer bekommerd, in duizend vreezen, over den toestand van de kerk die hun zoo na aan het harte ligt. Het hart eens te mogen uitstorten, de bekommernisse te mogen uiten voor eenen, die door De Cock werd gehouden voor eenen eenigen broeder, hoe groot een voorrecht werd dit geacht door het treurend ouderhart, door hen die in rouw waren over hun kind, en in groote zorg over de kerk. Scholte wordt beschouwd als van den Heere gezonden. Zijn voeten zijn hun liefelijk, als van eenen, die den vrede doet hooren, niet gelijkerwijs de wereld van dien tijd hem zocht, maar van eenen vrede, die een goede boodschap is, den gebroekene van harte. Hij is het gezin van De Cock en voor diens geestverwanten in Ulrum en zijn ruimen omtrek degene, die tot hen zegt: uw God is Koning!

Hoe blijde grijpen de vromen in Ulrum de gelegenheid aan, die zij zich geboden achten, van

hun kanse hooren. Afgeren daags en len daartoe consulent Scholte's k actie: Scho verhandeld wacht. Zoo voor hen. S volle genot Nederlands den consulu prediking, daarmede v uit het Re Smith, noel in het eers den inhoud weinig; dat kerkelijke l nerden Ds S ten Scholte was hun ge het niet go de kerkera Scholte gep Nu was

Zondag we avondmaal geestverwar rende de se Ze verlangt Scholte in ligt zeer na aan hem v en wensch van droefhu begraven, a het oude k zijde de ka vijanden vi zoovele m immer en a en poogder Zondag 12 geluid; he noodig zou lik dan ool De scharen Scholte's o wegen naa Een ander wegen; de l ken zal en den bediend maar de co zullen er o mede-optrel Vrijdagavon hadden gez als zij dit n valsch bese eenigen hu te klagen o cter van ju den uitkijk, boodschapp

Spreekende kerk, schrijft

In hoof ééne is he zijn de een te maken. het kerkel kerken.

Aan de neert aldus niet op de niet onker menschen gereformee zooveel m anderen. 1 feestdagen de grenzen worden da

Even later

Zeggen meeningen

Tot zoover Voor onze lieven we het met ge zijn. We vin Overigens

Onze be kerk de zu bediening licht, het

U in de etalage
verpakkingen,
bij christenen
men is des te
het werk van de
hebben van den
men verlicht.

ij, die over deze
re roeping zich
us den Heere
k te weten ook
dat zij hebben

een zeer groot
zijn geeft ook
d.
J. W.
RIE
lding.

God en Vader
henbeiden. Nog
i uitvoering ge-
men zich nog
i nu ook tot de
ad niet de ge-
t hij heden kon
n toestand van
was, verergerd.
st kan worden
reden was dat
sschien wel de
bleef. Daarbij
et zooveel be-
De Cock ge-
deboom is ge-
s van Scholte.
zoek ligt reeds
aanduiding is
el zijn niet ge-
De apostel heeft
er genomen en
s getogen niet
tot welke stad
de niet als bij
deze reis van
den verlangde
nen en eens in
s slaan, die de
he het heil der
land en volk.
dra aan; zijn
van Velzen
oudstreek van
bij beiden dat
ta zou hij dan
nnen zetten en
bevestiging be-
mving van den
n beurt voor
i Scholte. De
en. Dat sprak
n geteekende
in een achter-
treken. De be-
loorgaan! Zoo
iders gedacht.
holte's zwager,
it ernstig ziek.
lenbach is een
jften October
n. Nu Scholte
legenheid aan
van zijn voor-
zen geheel on-
n October bij
ordijnen neer.
Het dochterke
eis is onder-
r, een vriend
ouwdragenden
ch deze rouw-
oudste doch-
duizend vree-
t die hun zoo
te mogen uit-
n uiten voor
ehouden voor
een voorrecht
iderhart, door
kind, en in
dt beschouwd
eten zijn hun
doel hooren,
ien tijd hem
a goede bood-
ij is het gezin
verwanten in
e, die tot hen

Ulrum de ge-
achten, van

hun kansel weer eens de waarheid te mogen
hooren. Afgesproken wordt dat Scholte des ande-
ren daags en wel des avonds zal preeken. Zij zul-
len daartoe direct maar de toestemming van den
consulent vragen. Deze is al verwittigd van
Scholte's komst; de kerkelijke besturen zijn in
actie: Scholte's optreden moet voorkomen, moet
verhinderd! Dat hadden de Ulrummers niet ver-
wacht. Zoo kwaad dachten zij niet. Dit getuigde
voor hen. Scholte was toch een predikant in het
volle genot der rechten van een leeraar in de
Nederlandsche Hervormde Kerk. Dat zij Ds Smith,
den consulent, kennis gaven van de voorgenomen
prediking, was meer een beleefdheid, dan dat zij
daarmede voldeden aan den eisch van een artikel
uit het Reglement op de vacature-diensten. Ds
Smith, noch Scholte en De Cock, hadden daaraan
in het eerst gedacht. Men kende over het geheel
den inhoud van den reglementen-bundel maar
weinig; daarin waren beter thuis zij die in de
kerkelijke besturen zitting hadden. Dezen herin-
nerden Ds Smith aan zijn bevoegdheid. Zij wenschen
Scholte niet op den kansel in Ulrum; Smith
was hun gewillig werktuig en derhalve keurde die
het niet goed dat Scholte zoude optreden; echter
de kerkeraad zou het graag zien, alzo heeft
Scholte gepreekt, en lang, zeer lang ook.

Nu was tevens het plan gemaakt, dat Scholte
Zondag weer zou preeken en dat dan het heilig
avondmaal door hem zou worden bediend. De
geestverwanten van De Cock hadden het gedu-
rende de schorsing van hun dominee niet gebruikt.
Ze verlangden daarnaar zeer sterk! Zoo ging dan
Scholte in eigen persoon naar Ds Smith (Leens
ligt zeer nabij Ulrum) en vroeg of deze zijn beurt
aan hem wilde afstaan. Ds Smith weigerde het
en wenschte zelf de beurt te vervullen. Een dag
van droefheid op droefheid! Het dochterke werd
begraven, aan den voet van den grijzen muur van
het oude kerkgebouw, daar waar aan de binnen-
zijde de kansel staat, waarvan haar vader door
vijanden van het Evangelie der zaligheid reeds
zoovele malen was geweerd; en die dezen voor
immer en altijd voor De Cock gesloten begeerden
en poogden te houden. Des anderen daags, op
Zondag 12 October, werd des morgens de klok
geluid; het was een mooie herfstdag; des-
noodig zou men buiten kunnen samenkomen, ge-
lijk dan ook des middags werkelijk zou gebeuren.
De scharen stroomden toe. Het gerucht van
Scholte's overkomst was langs de verschillende
wegen naar de dorpen van rondom uitgegaan.
Een ander gerucht ging met het eerste dezelfde
wegen: de kerkeraad wenschte, dat Scholte pree-
ken zal en dat door hem het Avondmaal zal wor-
den bediend, het is Vrijdagavond bekend gemaakt,
maar de consulent wil zijn beurt niet afstaan. Zoo
zullen er onder de vele kerkangers ook vijanden
mede-optrekken. Immers van dezulken waren ook
Vrijdagavond aanwezig geweest, die het er op
hadden gezet, Scholte te vangen in zijn rede, en
als zij dit niet zullen kunnen, dan zullen zij hem
valsche beschuldigen, gelijk ook is geschied door
eenigen hunner, die zich haasten zullen hem aan
te klagen o.a. van majesteitschennis, bij den offi-
cier van justitie te Appingedam, die als stond op
den uitkijk, op den wachttorens of er nog geen
boodschapper kwam van den kant van Ulrum.

G. KEIZER.
(Wordt vervolgd.)

Prof. Grosheide over de kerk.

Sprekende over onderscheiden zienswijze inzake de
kerk, schrijft Prof. Grosheide in „N.-H. Kbl.”:

In hoofdzaak toont zich tweërlei standpunt. Het
éene is het absolutistische. De Gereformeerde kerken
zijn de eenig ware. Met andere kerken hebben we niets
te maken. Elk zien naar andere instituten verzwakt
het kerkelijk besef en bedreigt den welstand onzer
kerken.

Aan de andere zijde het relativistische. Het rede-
neert aldus, laten we de verschillen uit de vorige eeuw
niet op de spits drijven in onzen bangen tijd. Ge kunt
niet ontkennen, dat er in andere instituten ook vrome
mensen zijn, zelfs niet, dat buiten onze kerken de
gereformeerde waarheid wordt gepredikt. Het is zaak
zooveel mogelijk gemeenschap te onderhouden met
anderen. Men zendt en ontvangt afgevaardigden bij
feestdagen in eigen of anderer kerkelijk leven. Men ziet
de grenzen tusschen de kerken meer als historisch ge-
worden dan als theoretisch noodzakelijk.

Even later schrijft Prof. Grosheide:

Zeggen we nu, dat van de twee boven aangegeven
meeningen geen ons de juiste lijkt te zijn.

Tot zoover Prof. Grosheide.

Voor onze lezers, die inderdaad gelezen hebben, be-
hoeven we niet nog eens te verzekeren, dat ook wij
het met geen van deze beide beschouwingen eens
zijn. We vinden ze beide even ongelukkig.

Overigens schrijft Prof. Grosheide:

Onze belijdenis noemt als kenmerken van de ware
kerk de zuivere prediking van het evangelie, de rechte
bediening der sacramenten, het handhaven van de
tucht, het zich gedragen naar het Woord Gods.

Wij kunnen niet ontkennen, dat deze dingen ook
buiten onze kerken voorkomen en we moeten met
schaamte belijden, dat er in onzen kring nog wel wat
aan ontbreekt.

Met het laatste deel van den laatsten zin ben
ik het eens.

Met het eerste niet. En ter wille van den ernst
van het vraagstuk moge ik, niet om meeningsverschil-
len naar voren te brengen, maar om tot eenheid-van-
inzicht te komen, dit even opmerken.

Ik weet in Nederland geen enkele kerk, buiten de
Gereformeerde, die Gods Woord zuiver predikt, de sacra-
menten rein bedient, de tucht handhaaft. Ik erken, dat
de Geref. Kerk het ook niet doet, gelijk het behoort.
Maar zij wordt er niet in verhinderd. Andere verhin-
deren zich zelf, door hun kerkelijke beginsel-
verklaring, of door hun vrijwillige sepa-
ratie.

Neem b.v. de Chr. Geref.

Deze zegt: God verbiedt ons, avondmaal te houden,
b.v. met Prof. Grosheide. M.I. beveelt God
haar dat.

Ze zegt: als b.v. Prof. Grosheide bij ons predikant
was, moest hij worden afgezet. Ik beweer: hij moest
a.s. Zondag al haar leden kunnen bereiken; ze zouden
er bij winnen.

Derhalve: ik vind, dat de Chr. Geref. Kerk uitsluit,
wie God niet uitsluit en censureert, en afzet, wie God
niet censureert en afzet. En daarom zie ik niet in, dat
de Chr. Geref. Kerk recht handelt met sacramenten en
tucht en prediking. Zij vervolgt wie naar Gods Woord
willen leven. Zij vervolgt ze met tegen hen in biddende
gebeden. Dat is de ergste manier van vervolging, volgens
alle christelijke scheurkalenderblaadjes, waarmee ik het
op dit punt volkomen eens ben. Ik vind, dat een kerk,
die Prof. Grosheide uitsluit, zou, zich ergerlijk mis-
draagt, tucht en sacramenten misbruikt, de leer
vervalscht. En ik zeg dat, omdat ik meen, dat elk
ander standpunt die kerk abstrahert, als gegeven-HEID,
met haar factisch gegeven leden, zonder te vragen, hoe-
veel geloovigen ze apriori uitsluit, die ze moest in-
sluiten. Maar het isoleeren en abstraheren
van de Chr. Geref. Kerk, als had deze met b.v. Prof.
Grosheide niets te maken, dat komt neer op
de door Prof. Gr. zeer terecht afgewezen absolutistische
stelling: met andere kerken hebben we (in casu de
Chr. Geref. Kerk) niets te maken. Wij mogen niet op
de gegeven-HEID der Chr. Geref. Kerk (of op eenige
andere) verder bouwen. Als de verhouding tot de du-
zenden geloovigen, die men zelf uitsluit, niet deugt, dan
moet men niet alleen letten op de verhouding in den
intern kring der leden zelf. Als het bij Buitenlandsche
Zaken een tragedie is, is het aan Binnenlandsche Zaken
geen „komedie”, geen blijspel.

CORRESPONDENTIE

Herinnering.

4 October a.s. wordt gedisponeerd over het abonne-
mentsgeld voor den termijn 1 Oct. '34-31 Mrt '35
(ad f2.50 + 15 cts incassokosten). In verband hiermede
verzoeken wij onzen abonné's, die er de voorkeur aan
geven het bedrag te remitteren, dit vóór genoemden
datum te willen doen. (Postrekening 36000).

Rekeninghouders bij den Postheque- en Girodienst
geven wij in overweging, voortaan gebruik te maken
van de gelegenheid tot automatisch giroeren. Men be-
hoeft hiervoor slechts eenmaal een formulier in te vullen
en te onderteekenen, waarna het Centrale Postgiro-
kantoor er tegen een geringe vergoeding van 3 cent per
keer voor zorgt, dat, zolang men abonné wenschte te
blijven, prompt op den eersten dag van elk half jaar
het bedrag van het abonnementsgeld op onze rekening
wordt overgeschreven.

De bedoelde machtigingsformulieren zijn gratis ver-
krijgbaar aan elk postkantoor, of worden desgewenscht
op aanvraag ook door ons toegezonden.

DE UITGEVERS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Leiden: Dr E. D. Kraan te Vlaardingen en H. A. Wiersinga
te Vlissingen.

Beroepen te:

Hazerswoude: M. Bouckema te Leidschendam.
Heineoord: Cand. P. Kuyper te Hilversum.
Nieuwer-Amstel-Noord: J. Verkuyt te Laren.
Oostwold (Old.) (voor de prov. evang. in Oost-Groningen):
Cand. G. J. de Leeuw, hulppred. te Hoorn.

Opeinde-Nijega: Cand. A. v. d. Ziel te Nijmegen.
Rijswijk (Z.-H.) G. Laarman te Hilversum.

Aangenomen naar:

Zeist: S. R. Smilde te Geesteren.

Bedankt voor:

Loppersum: W. J. van Enk te Vries.

De collecte op 14 Oct. a.s. bij de herdenking der Afscheiding.

Er is in verband met de collecte op 14 Oct. a.s. een verwach-
ting opgewekt.

Uit de opbrengst van deze collecte zouden een twintigtal
kerken aan een eigen Dienaar des Woords en een even groot
aantal kandidaten aan een eigen arbeidsveld kunnen worden
geholpen.

Zal aan deze verwachting kunnen worden voldaan?

Opervlakkelijk gezien en gerekend, schijnt het haast on-
mogelijk.

Uit deze collecte toch moeten ook worden geholpen de kerken,
die thans in financiële nood verkeerden en in hun bestaans-
mogelijkheid bedreigd worden.

Ook moet, volgens besluit der Generale Synode, een deel
worden gereserveerd voor den steun, welke aan de kerk van
Brussel is toegezegd voor den arbeid onder de verstrooide
Gereformeerden in Frankrijk.

De collecte zal dus heel wat moeten opbrengen, zullen ook
nog een twintigtal andere kerken zóó kunnen worden geholpen,
dat zij vrijmoedig tot beroeping van een eigen predikant mogen
overgaan.

Maar de collecte kan ook heel wat opbrengen.

Als er maar waarlijk liefde is voor de Kerk des Heeren
en een meeleven ook met de leden van de hulpbehoevende kerken,
die, niettegenstaande zij het uiterste wat zij kunnen offeren
voor den kerkdienst, toch niet kunnen komen tot een eigen
Dienaar des Woords.

Als er is een dankbaar erkennen van de groote voorrechten
waarin men zelf deelt, wanneer men geregeld oordeel de predi-
king van een eigen Dienaar des Woords mag opgaan en diens
herderlijke verzorging genieten.

En als dan de raad gevolgd wordt, reeds vroeger door ons
gegeven, dat van te voren telkens iets weggelegd wordt, zoodat
ieder belijfend lid minstens zeventig cent in de collecte kan
storten.

Want hoeveel zijn er niet, die wel tien- of twintig keer
dit bedrag kunnen geven, zonder zich hiervoor nog iets behoeven
te ontfangen?

Ja, zijn er ook nog niet onder ons, voor wien een dankoffer
van honderd gulden voor dit bijzondere doel nog volstrekt geen
offer boven vermogen zal zijn?

En hebben ook de gedoopte leden, onze jongelingen en jonge-
dochters in dezen geen roeping?

Zeker, als het moet, dan kan er ook in dezen moeilijken
tijd nog wel een groote som bijeengebracht worden.

En het moet.

Uit dankbaarheid voor het werk Gods in de Afscheiding; in
verband met den nood van onderscheidene kleine, zwakke kerken
en ten behoeve van het groot aantal kandidaten, dat reikhalzend
naar een roeping uitziert, begeert als ze zijn, om den Heere
in het ambt te dienen.

Beproeve daarom een ieder zichzelf ernstig als voor het
aangezicht des Heeren, wat in dezen van hem of haar mag
verwacht worden!

Namens de deputaten der Generale Synode voor
hulpbehoevende kerken.

Het Moderamen:

Dr G. KEIZER.
Ds D. KOOPMANS.
Ds H. MEIJERING.

Adreswijziging.

Het adres van den heer G. Windemüller, beroepbaar theol.
candidaat der Geref. Kerken, is met ingang van 1 October
niet meer Gen. de la Rey laan 37, Bussum, doch Roemer Vischer-
laan 12, Bussum.

Justus.

Een viertal Geref. Kerken berichten ons, dat ter plaatse een
Justus-commissie is gevormd.

Wij laten de adressen dezer commissies hieronder volgen en
verzoeken de verzorgers der bekende Justus-lijst deze adressen
op g.n. lijst te willen bijvoegen.

Bergen op Zoom: M. Gelok, Parallelweg 32.

Rotterdam-Charlois: A. den Broeder, Portlandstraat 60b.

Roosendaal: J. Bevelander, Willemstraat 20.

Zevenbergen: H. v. d. Put Hzn, Kantongerecht.

De Justus-lijst is wat de beschikbare aanvullingsruimte betreft
reeds te klein!

Het verschijnen van een nieuwe méér ruimte biedende lijst
is binnen korten tijd te wachten.

De Gereformeerde Kerken in den Wieringermeerpolder.

De Kerkeraden der Geref. Kerken van Slootdorp en Midden-
meer vestigen opnieuw de aandacht der Geref. Kerken in
Nederland op het feit, dat het nog veelvuldig voorkomt, dat
van de naar de Wieringermeer vertrekende leden en doopleden
geen belijdenis- of dooppattestaten inkomen.

Verzoekt wordt langs dezen weg of alle Kerkeraden den arbeid
der Geref. Kerk hier willen steunen, door de scriba's te be-
richten, wie van hun kerk is vertrokken. Het is zeer berwaarlijk
om onze doopleden te vinden, wanneer een bericht ontbreekt. In
dezen polder, die 22500 H.A. groot is, is het begrijpelijk, dat
onze hulpprediker onmogelijk aan ieder kan vragen, die te werk
wordt gesteld, aan welke kerk hij behoort. Laten ook de ouders
hun roeping in dezen verstaan. De catechisaties beginnen weer,
de Jongelingsvereniging vraagt om versterking en geestelijke
leiding kan worden gegeven aan hen, die dagelijks verkeerden
in kringen, die van God en godsdienst niet weten of er van ver-
vreemd zijn.

Het adres van den hulpprediker der Geref. Kerk voor de
Wieringermeer is: Chr. v. d. Vliet, Kerkstraat 2, Slootdorp.

Scriba Geref. Kerk Slootdorp: G. Smid, Dolfijnweg.

Scriba Geref. Kerk Middenmeer: K. Louwerse, Havenstraat 6.

(Willen andere kerkelijke bladen dit overnemen?)

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Haarlem-Noord: W. Heerma te Aalsmeer.

Korshorn: W. Meijnhout te Nieuwendam.

Bedankt voor:

Noordeloos: S. v. d. Molen te Rotterdam.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Buitenpost: T. Leendertse te Beets-Oudendijk (N.-H.).

Gendt (Gld.): C. M. van Endt te Wehl.

Goudak (toez.): Cand. T. H. Oostenburg te Genemuiden.

Hoornsterwaag: D. J. van Dijk te Oosterhaule.

Kralingen: J. H. Stelma te Nieuw Dordrecht.

Warfhuizen: J. R. Stratingh te Beers (Fr.).

Westbroek: D. Th. Keek te Staphorst.

Wiltum bij Kampen: Cand. J. G. van Ieperen te Bunnik.

Witmarsum (toez.): P. J. van Leeuwen te Oterdum (Gr.).

Zaandam-Westrijde: Cand. K. O. Finkensieper te Wieringer-
meer.

Aangenomen naar:

Willige-Langerak: Cand. A. de Leeuw te Zegveld.

Workum: C. G. H. Blok te Westmaas.

Zalk: Cand. W. J. Holzschcher te Arnhem.

Bedankt voor:

Barneveld: F. van Asch te Wierden.

Benschop en Lage Vuursche: A. F. P. Pop te Monster.

Besoyen en Oud-Vossemeer: Cand. A. de Leeuw te Zegveld.

Ellecom: G. van Veldhuizen te Hantum.

Hoornsterwaag: P. ten Have te Noordlaren.

Kesteren: C. v. d. Wal te Dirksland.

Krimpen a. d. Lek: J. E. Klomp te Ezde.

Oudorp (toez.): J. Spelt te Molenaarsgraaf.

Pijnacker: G. van Veldhuizen te Hantum.

Rijssen: W. J. van Lokhorst te Hilversum.

Wouterswoude: Joh. de Bres te St. Maartensdijk.

Intrede te:

Hoogland: W. C. Posthumus Meyjes. Tekst: 1 Cor. 1:23a.

Loopkerkapel: Cand. W. v. Griethuysen. Tekst: Ez. 34:11-14.

Marrum: H. W. Cazemier. Tekst: Jes. 55:10 en 11.